

ЛІТЕРАТУРА:

1. Соколова І.О. Особливості приватноправового режиму правового регулювання суспільних відносин // Проблеми законності. – 2016. – Вип. 135. – С. 19-29.
2. Харитонов Є. «Прогалини» у цивільному законодавстві: хиби правотворчості чи прийом законодавчої техніки // Юридичний вісник. – 2013. – № 1. – С. 72-81.
3. Погрібний С. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України : дис. докт. юрид. наук : 12.00.03. / С. Погрібний. – К., 2009. – 374 с.
4. Орзіх В. Прогалини в цивільному праві України та причини їх виникнення // Цивільне право і процес. – 2017. – № 9. – С. 34-37.
5. Фасій Б.В. Прогалини в римському приватному праві // Римське право і сучасність : матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 29 травня 2015 р.). – Фенікс, 2015. – С. 32-34.

Яковець Жанна Володимирівна,

студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Завальнюк С.В.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПРАВОЧИН ЯК ОСНОВА ІСНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

XXI століття – це час розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій, які проникли майже у всі сфери діяльності суспільства, що тим самим дало поштовх до розвитку електронної комерції, яка на даний момент є невід’ємною складовою життя як фізичних, так і юридичних осіб.

Дуже важливим є вивчення питання врегулювання цивільно-правових відносин у сфері електронної комерції. Перш за все, варто дати визначення поняттю «електронна комерція». У ч. 1 ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію» (далі – Закон № 675-VIII) визначено, що електронна комерція – це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру [1, ч. 1 ст. 3].

Таким чином, електронну комерцію можна визначити тільки через систему електронних правочинів, які визначаються, як дія особи, спрямована на

набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, та здійснюються з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем [1, ч. 1 ст. 3].

Варто наголосити на тому, що електронний договір, як різновид правочину, – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків та оформлена в електронній формі, що за своїми юридичними наслідками прирівнюється до письмового договору.

Укладення електронного договору має свої особливості – від продавця (постачальника) повинна надійти пропозиція про укладення договору (оферти) замовнику (покупцю), який у випадку прийняті пропозиції (акцепту) надсилає відповідне повідомлення.

Можна дійти до висновку, що Закон № 675-VIII закріплює ще й додаткові обов'язки сторін в електронній комерції:

- продавець зобов'язаний надати інформацію про себе; забезпечити повну відповідність предмета договору; ефективно підтвердити вчинення електронного правочину, що повинно містити відомості про порядок та умови обміну товару, підстави розірвання договору та гарантійні зобов'язання;

- споживач зобов'язаний надати особисту інформацію, яка необхідна для здійснення правочину; створити електронний підпис; ідентифікуватись в інформаційно-телекомунікаційній системі суб'єкта електронної комерції та надати відповідь про акцепт.

Моментом укладення договору вважається отримання постачальником відповіді про прийняття пропозиції, яка можлива в наступних формах: 1) заповнення формуляра заяви; 2) надсилання електронного повідомлення; 3) вчинення дій, що вважаються акцептом, якщо зміст таких дій чітко роз'яснено в інформаційній системі, в якій знаходиться дана пропозиція, та ці роз'яснення логічно пов'язані з нею.

Щодо першої та другої форм існують певні вимоги – вони повинні бути підписанні відповідно до вимог Закону:

- 1) за допомогою електронного підпису або електронного цифрового підпису;

- 2) за допомогою електронного підпису одноразовим ідентифікатором;

- 3) за допомогою аналога власноручного підпису (факсимільного відтворення підпису) за письмовою згодою сторін [2, с. 7].

Це дає всі підстави стверджувати, що в будь-якому випадку для укладення договору необхідна ідентифікація покупця (споживача) та підтвердження цілісності даних в електронній формі. Але варто розуміти, що використання

електронних довірчих послуг не змінює порядку вчинення правочинів, встановленого законом [3, п. 6 ст. 17].

Також важливо підкреслити, на мою думку, те, що електронний договір, який укладається шляхом обміну електронними повідомленнями та підписується у вищезазначеному порядку, за правовими наслідками має всі підстави прирівнюватись до договору, укладеного у письмовій формі. Оскільки й у Цивільному Кодексі України електронна форма тлумачиться, як вид письмової. Зокрема, у ч. 1 ст. 205, йдеться про те, що правочин може вчинятись усно або в письмовій(електронній) формі [4, ч. 1 ст. 205].

Цікавим є питання місця укладення електронного договору. У п. 9 ст. 11 Закону № 675-VIII вказано, що лише місцезнаходження юридичної особи або місце фактичного проживання фізичної особи, яка є виконавцем послуг, може вважатись місцем укладення такого договору. Про це йдеться і в ст. 647 ЦКУ.

На жаль, залишається не врегульованим питання щодо статусу електронних доказів. Адже виникають певні суперечності в законодавстві. Це насамперед проявляється в тому, що у п. 13 ст. 11 Закону № 675-VIII йдеться про те, що докази, подані в електронній формі та/або у формі паперових копій електронних повідомлень, вважаються письмовими доказами згідно перш за все із Цивільним процесуальним кодексом (далі – ЦПК). Проте в самому ЦПК у п. 3 ст. 100 чітко вказано, що паперова копія електронного доказу не вважається письмовим доказом, а лише оригінал електронного договору може бути доказом. Більше того, в цьому кодексі зазначено, що оригінал електронного доказу не подано, а учасник справи або суд ставить під сумнів відповідність поданої копії (паперової копії) оригіналу, такий доказ не береться судом до уваги [5, п. 5 ст. 100].

Відповідно до цього виникає запитання, яким чином подати оригінал електронного договору? Адже надрукований на папері електронний договір не може вважатись оригіналом апріорі. На те він і електронний, щоб існувати в електронній формі. В Законі № 675-VIII хоча і йдеться про умови виготовлення паперових копій, проте вони не визначаються, як оригінали.

Можна дійти до висновку, що Закон України «Про електронну комерцію» та ряд іншим нормативно-правових актів достатньо спростили регулювання укладення електронних договорів. Проте це не заперечує актуальності вивчення даної теми, тому що існує велика кількість запитань, які потребують негайного вирішення. Також інформаційно-телекомунікаційні системи не стоять на місці – досить швидко змінюються, набувають нових форм, що тим самим створює нові види електронних відносин, які потрібно буде врегулювати таким чином, щоб вони не втратили юридичної сили.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про електронну комерцію : Закон України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
2. Голубєва Н.Ю. Порядок укладення договорів в електронній формі за законодавством України // Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. до 150-річчя від дня народження Є. В. Васьковського (8 квітня 2016 р.) / уклад.: І. В. Андронов, Н. В. Волкова, О. В. Сатановська. – Одеса : Юрид. л-ра, 2016. – С. 3-10.
3. Про електронні довірчі послуги : Закон України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n215>
4. Цивільний кодекс України : за станом на 1 вересня 2016 р. // Верховна Рада України. – (Офіц. Текст). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 408 с.
5. Цивільний процесуальний кодекс України. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.